TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2006. gada 12. septembrī *

Lieta C-145/04

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 227. pantam, ko 2004. gada 18. martā cēla

Spānijas Karaliste, ko pārstāv N. Diasa Abada [*N. Díaz Abad*], F. Diess Moreno [*F. Díez Moreno*] un I. del Kuviljo Kontrerass [*I. del Cuvillo Contreras*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, ko pārstāv R. Kodvela [*R. Caudwell*], pārstāve, kurai palīdz P. Goldsmits [*P. Goldsmith*], D. Vaijats [*D. Wyatt*] un D. Andersons [*D. Anderson*], *QC*, kā arī M. Čemberlens [*M. Chamberlain*], *barrister*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — angļu.

ko atbalsta

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv K. Lādenburgers [*C. Ladenburger*], pārstāvis, kas norādīja adresi Luksemburgā,

persona, kas iestājusies lietā.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*] (referents), K. Šīmans [*K. Schiemann*] un J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Levits un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*],

ģenerāladvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 5. jūlijā,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 6. aprīlī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Spānijas Karaliste lūdz Tiesu atzīt, ka Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, pieņemot 2003. gada likumu par Eiropas

Parlamenta vēlēšanām [*European Parliament (Representation) Act 2003*, turpmāk tekstā — "*EPRA 2003*"], ir pārkāpusi saistības, kas tai uzliktas saskaņā ar EKL 189., 190., 17. un 19. pantu, kā arī ar Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās, kas pievienots Padomes 1976. gada 20. septembra Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, *Euratom* (OV L 278, 1. lpp.), ko grozījis Padomes 2002. gada 25. jūnija un 2002. gada 23. septembra Lēmums 2002/772/EK, *Euratom* (OV L 283, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "1976. gada akts").

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 EKL 17. pants noteic:

"1. Ar šo ir izveidota Savienības pilsonība. Ikviena persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis. Savienības pilsonība papildina, nevis aizstāj valsts pilsonību.

2. Savienības pilsoņiem ir ar šo Līgumu piešķirtās tiesības un ar to uzliktie pienākumi."

3 Piemērojot Kopienu tiesības, Apvienotā Karaliste jēdzienu "pilsoņi" definēja deklarācijā, kas pievienota Līguma par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos Eiropas Kopienām Nobeiguma

aktam (OV 1972, L 73, 196. lpp.; turpmāk tekstā — "1972. gada deklarācija"). Ņemot vērā, ka Apvienotajā Karalistē stājās spēkā jaunais likums par pilsonību, šo deklarāciju 1982. gadā nomainīja ar jaunu deklarāciju (OV 1983, C 23, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "1982. gada deklarācija"), kurā minētas šādas kategorijas:

"a) Apvienotās Karalistes pilsoņi;

b) personas, kas ir Apvienotajai Karalistei piederīgas personas saskaņā ar 1981. gada likumu par Apvienotās Karalistes pilsonību un kurām ir tiesības dzīvot Apvienotajā Karalistē, un kuras šī iemesla dēļ ir atbrīvotas no Apvienotās Karalistes imigrācijas kontroles;

c) Apvienotajai Karalistei pakļauto teritoriju pilsoņi, kas savu pilsonību ieguvuši saiknes ar Gibraltāru dēļ."

4 EKL 19. panta 2. punkts noteic:

"Neskarot 190. panta 4. punktu un noteikumus, kas pieņemti tā īstenošanai, ikvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Šīs tiesības īsteno, ievērojot sīki izstrādātus noteikumus, kas Padomei pēc Komisijas priekšlikuma un apspriedes ar Eiropas Parlamentu jāpieņem ar vienprātīgu lēmumu; šie noteikumi var paredzēt izņēmumus kādas dalībvalsts īpašu problēmu dēļ."

5 Saskaņā ar šo tiesību normu Padome pieņēma 1993. gada 6. decembra Direktīvu 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav (OV L 329, 34. lpp.).

6 EKL 189. panta pirmā daļa noteic:

"Eiropas Parlaments, kurā ir to valstu tautu pārstāvji, kas apvienotas Kopienā, īsteno pilnvaras, kuras tam piešķir šis Līgums."

7 Saskaņā ar EKL 190. pantu:

"1. Kopienā apvienoto valstu tautu pārstāvjus Eiropas Parlamentā ievēlē vispārējās tiešās vēlēšanās.

[..]

4. Eiropas Parlaments izstrādā priekšlikumu par vispārējām tiešām vēlēšanām saskaņā ar vienotu procedūru visās dalībvalstīs vai saskaņā ar visām dalībvalstīm kopīgiem principiem.

Saņēmusi piekrišanu no Eiropas Parlamenta, kas pieņem lēmumu ar visu savu locekļu balsu vairākumu, Padome vienprātīgi pieņem attiecīgus noteikumus un iesaka dalībvalstīm tos pieņemt saskaņā ar katras valsts attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

[..]"

8 1976. gada akta 8. pants paredz:

"Ievērojot šī akta noteikumus, vēlēšanu procedūru katrā dalībvalstī reglamentē valsts tiesību noteikumi.

Šie valsts tiesību noteikumi, kuri, ja nepieciešams, var ņemt vērā īpatnības dalībvalstīs, nedrīkst vispārēji ietekmēt proporcionālo vēlēšanu sistēmu."

9 Šī akta 15. panta otrā daļa noteic:

"I un II pielikums ir šī akta neatņemama sastāvdaļa."

10 1976. gada akta II pielikums, kas, piemērojot Lēmuma 2002/772 pielikumā esošo jauno numerāciju, ir kļuvis par I pielikumu (turpmāk tekstā — "1976. gada akta I pielikums"), noteic:

"Apvienotā Karaliste piemēro šā akta nosacījumus tikai attiecībā uz Apvienoto Karalisti."

11 Eiropas Cilvēktiesību tiesa savā 1999. gada 18. februāra spriedumā lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti (*Recueil des arrêts et décisions* 1999-I) uzskatīja, ka Apvienotā Karaliste, neorganizējot Gibraltārā Eiropas Parlamenta vēlēšanas, ir pārkāpusi 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola (turpmāk tekstā — "ECTK Pirmais protokols") 3. pantu, kas līgumslēdzējām pusēm ik pēc zināma saprātīga laika posma liek organizēt brīvas un aizklātas vēlēšanas apstākļos, kas veicina tautas viedokļa brīvu izpausmi, izvēloties likumdevēju varu. Sprieduma 64. punktā minētā tiesa norādīja, ka prasītājai kā Gibraltāra iedzīvotājai bija atņemta jebkāda iespēja paust savu viedokli, izvēloties Eiropas Parlamenta deputātus. Pēc Kopienu Tiesas lūguma Apvienotā Karaliste, kā tas izrietēja no Cilvēktiesību Komisijas ziņojuma, precizēja, ka Metjūsa [*Matthews*] bija Apvienotās Karalistes pilsone.

12 1976. gada akts tā sākotnējā versijā tika grozīts ar Lēmumu 2002/772, kas stājās spēkā 2004. gada 1. aprīlī. Šo grozījumu laikā Spānijas Karaliste iebilda pret 1976. gada akta I pielikuma atcelšanu, ko ierosināja Apvienotā Karaliste. Tomēr turpmāk izklāstītā deklarācija, kas atspoguļo starp šo dalībvalsti un Spānijas Karalisti noslēgto divpusējo vienošanos, tika iekļauta Padomes 2002. gada 18. februāra sapulces protokolā (turpmāk tekstā — "2002. gada 18. februāra deklarācija"):

"Ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktu, kas noteic, ka "Savienība kā Kopienu tiesību vispārēju principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām", Apvienotā Karaliste nodrošina, ka tiek izdarīti vajadzīgie grozījumi, lai Gibraltāra vēlētājiem ļautu piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās pastāvošā Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabalā un ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pārējiem šī apgabala vēlētājiem, lai izpildītu tai uzlikto pienākumu piemērot Eiropas Cilvēktiesību tiesas pasludināto spriedumu lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām."

13 Tāpat minētajā protokolā tika ietverta šāda Padomes un Komisijas deklarācija:

"Padome un Komisija pieņem zināšanai Apvienotās Karalistes deklarāciju, saskaņā ar kuru, lai izpildītu tai uzlikto pienākumu piemērot Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti, Apvienotā Karaliste nodrošina, ka tiek izdarīti vajadzīgie grozījumi, lai Gibraltāra vēlētājiem ļautu piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās pastāvošā Apvienotās Karalistes apgabalā un ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pārējiem šī apgabala vēlētājiem saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām."

Gibraltāra statuss

14 Spānijas karalis pārdeva Gibraltāru Lielbritānijai saskaņā ar Utrehtas līgumu, kas noslēgts starp Spānijas karali un Lielbritānijas karalieni 1713. gada 13. jūlijā un kas bija viens no līgumiem, ar ko tika izbeigts Spānijas pēctecības karš. Minētā līguma X panta pēdējais teikums precizē — ja Lielbritānija jebkad vēlētos dāvināt, pārdot vai atsavināt jebkādā citādā veidā Gibraltāra pilsētas īpašumtiesības, tai Spānijas Karalistei būtu jādod priekšroka pār jebkuru citu interesentu.

15 Gibraltārs šobrīd ir Apvienotās Karalistes kolonija. Tas neietilpst Apvienotās Karalistes sastāvā.

16 Izpildvaru tajā īsteno gubernators (*Governor*), kuru ieceļ karaliene, un noteiktās valsts lietās to īsteno premjerministrs (*Chief Minister*) un vietējās vēlēšanās ievēlēti ministri. Šie ministri atbild Likumdevēju palātai (*House of Assembly*), kuras vēlēšanas notiek ik pēc pieciem gadiem.

17 Likumdevēju palātai ir tiesības pieņemt likumus noteiktās valsts lietās. Gubernatoram tomēr ir tiesības atteikties sankcionēt likumu. Turklāt Apvienotās Karalistes parlamentam un *Queen in Council* (Karalienes padome) ir tiesības pieņemt likumus, kas ir piemērojami Gibraltārā.

18 Gibraltārā ir izveidotas tiesas. Tomēr iespēja pārsūdzēt Gibraltāra augstākās tiesu instances spriedumus pastāv *Judicial Committee of the Privy Council* [Slepenās padomes Tiesu komiteja].

19 Saskaņā ar Kopienu tiesībām Gibraltārs ir Eiropas teritorija, par kuras ārējām attiecībām saskaņā ar EKL 299. panta 4. punktu ir atbildīga dalībvalsts un uz kuru attiecas EK līguma noteikumi. Tomēr Akts par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanās nosacījumiem un līgumu pielāgošanu (OV 1972, L 73, 14. lpp.) paredz, ka atsevišķas Līguma sadaļas Gibraltārā nav piemērojamas.

EPRA 2003

20 2003. gada 8. maijā Apvienotā Karaliste pieņēma *EPRA 2003.*

21 *EPRA 2003* 9. pantā paredzēts, ka Gibraltārs tiek piesaistīts kādam pastāvošam Anglijas vai Velsas vēlēšanu apgabalam, lai izveidotu jaunu vēlēšanu apgabalu. Saskaņā ar šo tiesību normu Apvienotās Karalistes iestādes ar 2004. gada dekrētu par Eiropas Parlamenta vēlēšanām attiecībā uz vēlēšanu apgabalu, kurā ir iekļauts Gibraltārs, kā arī par vēlēšanu kampaņu izdevumiem [*European Parliamentary Elections (Combined Region and Campaign Expenditure) (United Kingdom and Gibraltar) Order 2004*] iekļāva Gibraltāru Anglijas dienvidrietumu apgabalā.

22 *EPRA 2003* 14. pantā paredzēts, ka par Gibraltāra vēlētāju reģistru Eiropas Parlamenta vēlēšanām (turpmāk tekstā — "Gibraltāra reģistrs") ir atbildīgs Gibraltāra Likumdevēju palātas sekretārs (*clerk of the House of Assembly of Gibraltar*).

23 *EPRA 2003* 15. pantā noteikts, ka Gibraltārā Eiropas Parlamentu ir tiesības vēlēt personai, ja vēlēšanu dienā tā ir iekļauta Gibraltāra reģistrā.

24 Saskaņā ar *EPRA 2003* 16. panta 1. punktu šajā reģistrā personu var iekļaut, ja tā atbilst visiem turpmāk minētajiem nosacījumiem:

— dzīvo Gibraltārā;

— nav rīcībnespējīga, kas neļautu tai balsot Gibraltārā Eiropas Parlamenta vēlēšanās (izņemot nosacījumu, kas saistīts ar vecumu);

— ir Sadraudzības pilsonis, kas ir izpildījis noteiktus kritērijus [*qualifying Commonwealth citizen*, turpmāk tekstā — "*QCC*"] vai ir Eiropas Savienības pilsonis (kas nav *QCC*), un

— ir sasniegusi vismaz 18 gadu vecumu.

25 *EPRA 2003* 16. panta 5. punkts kā *QCC* definē personu:

— attiecībā uz kuru saskaņā ar Gibraltāra tiesību aktiem netiek prasīta atļauja iebraukšanai Gibraltārā vai tur uzturēties vai

— kurai šobrīd ir atļauja, kas ļauj tai iebraukt Gibraltārā un tur uzturēties (vai kura saskaņā ar kādu Gibraltāra tiesiskajā regulējumā iekļautu tiesību normu ir uzskatāma par tādu, kurai ir šāda atļauja).

26 *EPRA 2003* 17. un 18. pantā paredzēts, ka gan *Lord Chancellor* [lords kanclers], gan ar likumu var pieņemt dažādus noteikumus par Gibraltāra reģistru un par tiesībām balsot. Šādus noteikumus ir pieņēmis *Secretary of State for constitutional affairs* (Valsts sekretārs konstitucionālajos jautājumos), kuram ar *European Parliamentary Elections Regulations 2004* (2004. gada noteikumi par Eiropas Parlamenta vēlēšanām) un ar *European Parliamentary Elections Ordinance 2004* (2004. gada rīkojums par Eiropas Parlamenta vēlēšanām), kurus pieņēma Gibraltāra Likumdevēju palāta, tika nodotas noteiktas *Lord Chancellor* funkcijas.

27 Ar *EPRA 2003* 21. pantu, lai atsauktos uz Gibraltāru, tiek grozīts *European Parliamentary Elections Act 2002* (2002. gada likums par Eiropas Parlamenta vēlēšanām) 10. pants, no kura izriet, ka personai nav atņemtas tiesības tikt ievēlētai par Eiropas Parlamenta deputātu sakarā ar to, ka tai ir nevis Apvienotās Karalistes pilsoņa statuss, bet gan Sadraudzības pilsoņa statuss.

28 *EPRA 2003* 22. pants atļauj pieņemt īpašus noteikumus dažādos vēlēšanu apgabalos un it īpaši attiecībā uz kopīgo Anglijas un Velsas apgabalu un Gibraltāru.

29 Saskaņā ar *EPRA 2003* 23. pantu Gibraltāra tiesas ir kompetentas izskatīt strīdus vēlēšanu jautājumos.

30 *EPRA 2003* 28. panta 2. punktā ir noteikta šī likuma teritoriālā piemērošanas joma, un tā ir Apvienotā Karaliste un Gibraltārs.

Pirmstiesas procedūra un process Tiesā

31 Pēc vēstuļu apmaiņas Spānijas Karaliste, pamatojoties uz EKL 227. pantu, 2003. gada 28. jūlijā iesniedza Komisijā sūdzību pret Apvienoto Karalisti, lai Komisija uzsāktu pārkāpumu procedūru pret šo dalībvalsti Tiesā sakarā ar iespējamo *EPRA 2003* nesaderību ar Kopienu tiesībām. Atbildot uz šo sūdzību, Apvienotā Karaliste savus apsvērumus Komisijai iesniedza 2003. gada 11. septembrī. 2003. gada 1. oktobrī Komisija uzklausīja abu dalībvalstu pārstāvjus. Pēc šīs sēdes Komisija atļāva šīm valstīm sniegt papildu rakstveida apsvērumus, ko tās izdarīja 2003. gada 3. oktobrī.

32 2003. gada 29. oktobrī Komisija sniedza šādu paziņojumu:

"Detalizēti izvērtējot Spānijas sūdzību un pēc 1. oktobrī notikušās sēdes Komisija uzskata, ka Apvienotā Karaliste ir paplašinājusi tiesības balsot personām, kuras dzīvo Gibraltārā, izmantojot dalībvalstīm ar Kopienu tiesībām piešķirto rīcības brīvību. Tomēr, ņemot vērā esošo divpusēja jautājuma delikātumu, Komisija atturas šajā stadijā pieņemt argumentētu atzinumu [EKL] 227. panta izpratnē un uzaicina puses noslēgt mierizlīgumu."

33 Komisijas preses paziņojumā tostarp minēts:

"EK līgums paredz, ka Eiropas Kopienai ir kompetence noteikt vienotu procedūru Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Šajā vienotajā procedūrā var tikt iekļauti noteikumi, kuros paredzēta to personu kategorija, kuras ir tiesīgas balsot. Tomēr 1976. gada aktā netiek apspriests jautājums par tiesībām balsot. Tādējādi valsts tiesību normas ir tās normas, kas ir piemērojamas.

Pat ja tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās reglamentē vispārējie principi par vēlēšanām (proti, vēlēšanām jābūt tiešām, vispārējām, brīvām un aizklātām), neviens vispārējais Kopienu tiesību princips neparedz, ka attiecībā uz Eiropas Parlamenta vēlēšanām vēlētājam ir jābūt tikai un vienīgi Eiropas Savienības pilsonim.

Jautājumā par vēlēšanu apgabaliem 1976. gada aktā nav ietverta neviena tiesību norma par vēlēšanu apgabalu izveidošanu; tādējādi dalībvalstu ziņā ir pieņemt šādus noteikumus.

1976. gada akta [I] pielikums ir jāinterpretē, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību [un pamatbrīvību] aizsardzības konvenciju, kas, ievērojot pamattiesības, garantē brīvu vēlēšanu organizēšanu, izvēloties likumdevēju varu. Šis noteikums tādējādi ir pietiekami elastīgs, lai ļautu Apvienotajai Karalistei saskaņā ar tās vēlēšanu sistēmu iekļaut Gibraltāra elektorātu Apvienotās Karalistes elektorātā Eiropas Parlamenta vēlēšanām."

34 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2004. gada 8. septembra rīkojumu Komisijai tika atļauts iestāties šajā lietā Apvienotās Karalistes prasījumu atbalstam.

Par prasību

35 Spānijas Karaliste norāda, ka tās prasība attiecas vienīgi uz vēlēšanām, kuras ir organizētas Gibraltārā, nevis uz to, ka Apvienotā Karaliste atzīst *QCC*, kuri atrodas Apvienotās Karalistes teritorijā, tiesības vēlēt Eiropas Parlamentu.

36 Savas prasības atbalstam Spānijas Karaliste atsaucas uz diviem pamatiem. Pirmkārt, tā norāda, ka tiesību balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās paplašināšana, piešķirot šīs tiesības personām, kuri nav Apvienotās Karalistes pilsoņi Kopienu tiesību izpratnē, kā to paredz *EPRA 2003*, pārkāpj EKL 189., 190., 17. un 19. pantu. Otrkārt, Spānijas Karaliste uzskata, ka kombinēta vēlēšanu apgabala izveide pārkāpj 1976. gada aktu, kā arī Apvienotās Karalistes tās 2002. gada 18. februāra deklarācijā uzņemtās saistības.

Par pirmo pamatu jautājumā par EKL 189., 190., 17. un 19. panta pārkāpumu

37 Spānijas Karaliste norāda, ka Apvienotā Karaliste, piešķirot tiesības balsot *QCC*, kuriem nav Kopienu pilsoņa statusa, ir pārkāpusi EKL 189., 190., 17. un 19. pantu, kuros, interpretējot tos vēsturiski un sistēmiski, atzītas tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās tikai Eiropas Savienības pilsoņiem.

38 Spānijas Karaliste atgādina, ka Apvienotā Karaliste ir noteikusi vairākas Apvienotās Karalistes pilsoņu kategorijas, kuriem tā ir atzinusi dažādas tiesības atkarībā no saiknes, kas tos saista ar Apvienoto Karalisti, rakstura. Kā Tiesa ir atzinusi sava

2001. gada 20. februāra sprieduma lietā C-192/99 *Kaur* (*Recueil*, I-1237. lpp.) 24. punktā, lai noteiktu EK līguma piemērošanas jomu attiecībā uz personām (*ratione personae*), šajā sakarā ir jāņem vērā Apvienotās Karalistes deklarācijas. Nevar apstrīdēt, ka *QCC* neietilpst kategorijās, kuras ir minētas 1982. gada deklarācijā. Tā kā EKL 17. panta 1. punkts Savienības pilsonību sasaista ar dalībvalsts pilsonību, *QCC* nav Savienības pilsoņi.

39 Taču saskaņā ar Spānijas Karalistes teikto vienīgi Savienības pilsoņiem ir atzītas tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās sakarā ar acīmredzamu saikni, kāda pastāv starp Savienības pilsonību un dalībvalsts pilsonību, no vienas puses, un Līgumā noteikto tiesību izmantošanu, no otras puses. Faktiski sistēmiskā veidā ir jāinterpretē EKL 19. pants, kas atzīst tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās, un EKL 17. panta 2. punkts, kurā precizēts, ka Savienības pilsoņiem ir Līgumā paredzētās tiesības. Jebkāda šo tiesību paplašināšana ir tieši jāparedz vai nu Līgumā, vai atvasinātajos tiesību noteikumos. Tā kā tiesību balsot un kandidēt vēlēšanās atzīšana tādējādi ir Kopienas kompetencē, jebkādas šo tiesību piemērošanas jomas attiecībā uz personām izmaiņas var tikt noteiktas vienīgi Kopienu tiesībās.

40 Šajā sakarā Spānijas Karaliste neapstrīd, ka 1976. gada aktā nav paredzēta vienota vēlēšanu procedūra un ka vēlēšanu procedūru dalībvalstīs joprojām regulē valsts tiesību noteikumi. Tomēr tā uzskata, ka to personu noteikšanu, kurām ir tiesības balsot, reglamentē EKL 189. un 190. pants kopā ar EKL 17. un 19. pantu un ka dalībvalstīm tas ir jāievēro.

41 EKL 19. panta 2. punkts, kurā Savienības pilsoņiem tiek atzītas tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās dalībvalstī, kurā tie dzīvo, saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem, un Direktīva 93/109, kurā noteikta šo tiesību izmantošanas kārtība, pierāda saikni, kāda pastāv starp pilsonību un tiesībām

balsot. Spānijas Karaliste šajā sakarā atzīmē, ka *EPRA 2003* izpratnē *QCC*, kas dzīvo citā dalībvalstī, nevar izmantot savas tiesības balsot šajā valstī saskaņā ar šiem noteikumiem.

42 Spānijas Karaliste savas argumentācijas atbalstam atsaucas arī uz līdzīgu tiesību normu, kas formulēta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas, kas pasludināta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.), 39. pantā, kurā lietoti vārdi "ikviens Savienības pilsonis", nevis "ikviens" vai vārdi, kas atsaucas uz valsts tiesībām. Spānijas Karaliste precizē — tā kā trešās valsts pilsoņa tiesības balsot nevar tikt uzskatītas par "cilvēktiesībām" vai "pamatbrīvību", jebkura atsauce uz šīs hartas 53. pantu, kurā paredzēts, ka nekas no šajā hartā noteiktā nav interpretējams kā tāds, kas ierobežo vai negatīvi ietekmē Savienības tiesībās atzītās cilvēktiesības un pamatbrīvības, nav pamatota.

43 Attiecībā uz EKL 189. pantā ietvertajiem vārdiem "valstu tautas" Spānijas Karaliste vispirms norāda, ka šī tiesību norma nereglamentē tiesības balsot vēlēšanās. Turklāt tas, ka šī tiesību norma bija ietverta EK līgumā, pirms tajā ar Līgumu par Eiropas Savienību tika ieviests pilsonības jēdziens, izskaidro, kāpēc tas neatsaucas uz šo jēdzienu, lai arī EK līguma teksts nav ticis atkārtoti grozīts pirms pēdējās starpvaldību konferences. Katrā ziņā vārdi "valstu tautas" ir formulējums, kas attiecas uz personām, kurām ir tā pati pilsonība, nevis uz iedzīvotājiem, kas dzīvo attiecīgajā teritorijā. Jēdziena "tauta" izmantošana "nācijas" nozīmē vairākās dalībvalstu konstitūcijās apstiprina šo interpretāciju.

44 Spānijas Karaliste apstrīd argumentu, saskaņā ar kuru tiesībām, kuras izriet no Savienības pilsonības, varētu būt dažāda piemērošanas joma, jo tas ļautu uzskatīt, ka šī pilsonība tiek sašķelta. Taču, kā uzskata Spānijas Karaliste, viena no pilsonības īpašībām ir vienotība tādā nozīmē, ka visām personām, kurām ir šis statuss, ir jābūt

tiesībām un tām jābūt pakļautām visiem pienākumiem, kuri izriet no šī statusa. Šajā sakarā tā norāda, ka diplomātiskās aizsardzības paplašināšana uz trešo valstu pilsoņiem kā Apvienotās Karalistes piemērā nav Kopienu tiesību jautājums, jo tas skar valsts diplomātisko aizsardzību.

45 Visbeidzot, Spānijas Karaliste citē Līgumu par Konstitūciju Eiropai (OV 2004, C 310, 1. lpp.), kurā, kā tā uzskata, saikne starp tiesībām balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās un Savienības pilsonību nav vairs nojaušama, bet ir tieša. Šī līguma I-10. panta 2. punkta b) apakšpunkts noteic, ka "Savienības pilsoņiem ir [..] tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās", šī līguma I-20. panta 2. punktā ir paredzēts, ka "Eiropas Parlamentu veido Savienības pilsoņu pārstāvji", un šī paša līguma I-46. panta 2. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka "pilsoņi Savienības līmenī ir tieši pārstāvēti Eiropas Parlamentā".

46 Apvienotā Karaliste izklāsta vēsturiskos iemeslus, kāpēc tā ir nolēmusi turpināt piešķirt tiesības balsot citu Sadraudzības valstu pilsoņiem, kas dzīvo tās teritorijā. Pēc Otrā pasaules kara konferencē, kurā 1947. gadā tikās Apvienotās Karalistes un domīniju pārstāvji, tika nolemts, ka ikviens atzīst citu tiesības pieņemt savus likumus pilsonības jomā, bet ka visām personām, kuras ar šiem likumiem ir atzītas par pilsoņiem, ir jāturpina būt "Apvienotajai Karalistei piederīgas personas" statusā. Arī Īrija piedalījās šajā konferencē, un attiecībā uz tās pilsoņiem tika noteikts īpašs statuss. No minētās konferences beigu ziņojuma ar virsrakstu "Sadraudzības valsts pilsoņa statuss citā Sadraudzības valstī, kuras pilsonis tas nav", izriet, ka, it īpaši "lai īstenotu Apvienotajai Karalistei piederīgas personas kopējo statusu, Sadraudzības valsts pilsoņiem, kuri dzīvo citā Sadraudzības valstī, ievērojot jaunā pilsonības režīma noteikumus, ja vietējie apstākļi to atļauj, ir piešķiramas tādas pašas tiesības kā tās, kas ir tās valsts pilsoņiem, kurā tie dzīvo". Tādējādi it īpaši *QCC*, t.i., Sadraudzības pilsoņiem, kuriem netiek prasīta atļauja iebraukšanai Apvienotajā

Karalistē vai uzturēšanās atļauja vai kuriem ir dokuments, kas ļauj tiem iebraukt un uzturēties Apvienotajā Karalistē, ievērojot dzīvesvietas nosacījumu, ir tiesības balsot Apvienotās Karalistes parlamenta vēlēšanās. Likums tāpat paredzēja, ka arī *QCC*, kuri dzīvo Apvienotajā Karalistē, ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Tādējādi kopš 1978. gada vairāk nekā viens miljons no tiem ir piedalījies visās šajās vēlēšanās. Šī tiesību balsot piešķiršana *QCC* ir uzskatāma par vienu no Apvienotās Karalistes konstitucionālajām tradīcijām.

47 Līdzīgi noteikumi tika saglabāti attiecībā uz Gibraltāru un Gibraltārā dzīvojošajiem *QCC*, kuri pēc skaita ir 200. Šīs prasības attiecībā uz Gibraltāru ietvaros principa, saskaņā ar kuru *QCC* nevar balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, atzīšana nozīmētu, ka Apvienotajai Karalistei lielam skaitam personu gan Gibraltārā, gan Apvienotajā Karalistē būtu jāatņem tiesības balsot, kuras šīs personas izmantoja līdz šim.

48 Apvienotā Karaliste, kuru atbalsta Komisija, apstrīd secinājumu, kuru Spānijas Karaliste izdara no iepriekš minētā sprieduma lietā *Kaur* 24. punkta. Apvienotā Karaliste uzskata, ka EK līguma noteikumiem ir dažāda piemērošanas joma attiecībā uz personām atkarībā no attiecīgās jomas un lieta *Kaur*, kuras rezultātā tika pasludināts minētais spriedums, skāra vienīgi noteikumus par personu brīvu pārvietošanos un no pilsonības šajā sakarā izrietošās tiesības. Apvienotā Karaliste uzsver 1982. gada deklarācijas ierobežoto mērķi un to, ka šīs deklarācijas mērķis nebija noteikt to personu kategorijas, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Tāpēc šo deklarāciju nevar izmantot, lai noteiktu personas, kurām ir tiesības vēlēt Eiropas Parlamentu, un tā nav saprotama kā tāda, kurā Apvienotā Karaliste izteikusi vēlēšanos atņemt tiesības balsot tiem *QCC*, kuri dzīvo Apvienotajā Karalistē un kuriem šādas tiesības bijušas kopš pirmajām tiešajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Turklāt Apvienotā Karaliste nav rīkojusies pretēji savai deklarācijai, paplašinot tiesības vēlēt Eiropas Parlamentu *QCC*, kas dzīvo Gibraltārā.

49 Apvienotā Karaliste, kuru šajā jautājumā atbalsta Komisija, uzskata, ka tai bija tiesības paplašināt tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās trešo valstu pilsoņiem. Neviens Kopienu tiesību noteikums to neaizliedz.

50 Vispirms Kopienu tiesības nereglamentē visu tiesību balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās jomu. Faktiski kompetenci, kuru Kopienai piešķir EKL 190. panta 4. punkts, noteikt "vienotu procedūru visās dalībvalstīs vai saskaņā ar visām dalībvalstīm kopīgiem principiem" tā ir izmantojusi vienīgi ar 1976. gada aktu, kura 8. pants attiecībā uz šajā aktā nereglamentētajiem jautājumiem atsaucas uz valsts tiesību noteikumiem. Tāpat jāņem vērā Kopienu tiesību vispārējie principi. Tā kā 1976. gada akts nedefinē to personu kategorijas, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ar šo aktu ir saderīgs tas, ka šo jautājumu var reglamentēt *EPRA 2003*.

51 EKL 19. panta 2. punkts, kas Savienības pilsoņiem atzīst tiesības balsot dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav, un Direktīva 93/109, kurā noteikta šo tiesību izmantošanas kārtība, pieļauj, ka tiesības balsot tiek piešķirtas personām, kurām nav Savienības pilsoņa statusa. Apvienotā Karaliste atsaucas uz Direktīvas 93/109 preambulas trešo apsvērumu, kurā noteikts, ka tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās dzīvesvietas valstī "ir nediskriminēšanas principa īstenošana starp pilsoņiem un nepilsoņiem un izriet no tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot [uzturēties]". Šo noteikumu mērķis pamatā ir atcelt pilsonības nosacījumu, nevis noteikt balsstiesības.

52 Turklāt EKL 189. un 190. pantā nav minēta Savienības pilsonība, bet izmantoti vārdi "Kopienā apvienotās valstu tautas", kas nav uzreiz saprotams kā sinonīms vārdiem

"dalībvalstu pilsoņi", bet kas var arī nozīmēt daudz lielāku personu kopumu, piemēram, personas, kas dzīvo attiecīgajā teritorijā. Apvienotā Karaliste uzsver — lai arī šos noteikumus bija iespējams grozīt, it īpaši Līguma par Eiropas Savienību pieņemšanas laikā, jēdzieni "pilsoņi" vai "Savienības pilsoņi" netika izmantoti. Tādējādi nevar izmantot vēsturisko interpretāciju un saskaņā ar šiem noteikumiem nevar tikt pierādīta saikne starp Savienības pilsonību un tiesībām vēlēt Eiropas Parlamentu.

53 Komisija norāda, ka šie panti nav interpretējami šauri, kā uzskata Spānijas Karaliste. Visās dalībvalstīs nepastāv saikne starp valsts varas leģitimitāti un pilsonību. Jāņem vērā dažādas pieejas, arī tā, kuras pamatā ir Apvienotās Karalistes konstitucionālā tradīcija.

54 EKL 17. panta 2. punktā nav paredzēts, ka vienīgi Savienības pilsoņiem ir ar Līgumu piešķirtās tiesības. Apvienotā Karaliste, kuru atbalsta Komisija, šajā sakarā atzīmē, ka Līgums personām, kurām nav Savienības pilsoņa statusa, piešķir zināmas tiesības, piemēram, tiesības iesniegt sūdzību Eiropas Parlamentā vai tiesības vērsties Eiropas Ombudā. Apvienotā Karaliste norāda arī, ka dalībvalstis var attiecībā uz šīm personām paplašināt ar Līgumu piešķirtās tiesības Savienības pilsoņiem, piemēram, tiesības uz diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību. Tas pats sakāms par tiesībām darboties politikā, kuras dalībvalsts var piešķirt trešo valstu pilsoņiem. Tā rezultātā nerodas "Savienības pilsonības šķelšanās".

55 Komisija šajā sakarā norāda, ka Savienības pilsonības jēdziena pārkāpums ir tikai gadījumā, kad tiek pārkāptas pilsoņu tiesības — vai nu tās pilnīgi noliedzot, vai arī liekot šķēršļus to izmantošanai. Taču tas, ka dalībvalsts savas vēstures un

konstitucionālās tradīcijas vārdā, ievērojot zināmus nosacījumus, paplašina tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, piešķirot tās trešo valstu pilsoņiem, ar kuriem tai ir īpašas vēsturiskas saiknes, nepārkāpj Savienības pilsoņu tiesības balsot. Apvienotā Karaliste precizē, ka tiesību balsot paplašināšana, piešķirot tās *QCC*, nekādi neietekmē Savienības iestādes vai citas dalībvalstis un ietekmē vienīgi to pārstāvju identitāti, kuri nāk no Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabaliem un kuri ir ievēlēti Eiropas Parlamentā.

56 Apvienotā Karaliste, kuru atbalsta Komisija, norāda, ka Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 39. panta 1. punkts, ja Tiesa to atzītu par apspriežamu šajā lietā, ir interpretējams, ņemot vērā šīs hartas 53. pantu. Komisija arī atzīmē, ka minētās hartas 39. panta formulējums pats par sevi nevar tikt uzskatīts par pierādījumu tam, ka tiesības balsot ir piešķirtas vienīgi Savienības pilsoņiem. Gan Apvienotā Karaliste, gan Komisija interpretē šo noteikumu kā tādu, kas neļauj pārkāpt tiesības balsot, kuras šobrīd dalībvalsts paredz trešo valstu pilsoņiem.

57 Attiecībā uz Līgumu par Konstitūciju Eiropai Apvienotā Karaliste uzskata, ka tas vēl nav stājies spēkā un ka tādējādi tas nav apspriežams. Turklāt ne šī līguma I-20. pants, ne arī I-46. pants neparedz nedz tieši izslēgt trešo valstu pilsoņus no tiesībām balsot, nedz arī noteikt kārtību, kādā dalībvalstis nosaka balsošanas nosacījumus. III-330. pants, kas tāpat kā EKL 190. panta 4. punkts pilnvaro Padomi veikt pasākumus Eiropas Parlamenta vēlēšanām, neierobežo Padomes rīcības brīvību. Jebkurā gadījumā no šai Konstitūcijai pievienotajām vienpusējām deklarācijām, it īpaši no Apvienotās Karalistes deklarācijas Nr. 48 par balsstiesībām Eiropas Parlamenta vēlēšanās, tieši izriet, ka dalībvalstis nebija vienisprātis par trešo valstu pilsoņu balsstiesību jautājumu.

58 Komisija, visbeidzot, norāda — lai gan Savienībai pilsonības jēdziens ir fundamentāls, tas pats sakāms arī par Savienības saistībām respektēt tās dalībvalstu nacionālo identitāti. 1976. gada akta 8. pants apstiprina šo principu, jo tajā paredzēts, ka valsts tiesību noteikumos, kas reglamentē vēlēšanu procedūru, var, ja nepieciešams, tikt ņemtas vērā īpatnības dalībvalstīs.

Tiesas vērtējums

59 Ar savu pirmo pamatu Spānijas Karaliste norāda, ka Apvienotā Karaliste ir pārkāpusi EKL 189., 190., 17. un 19. pantu, piešķirot *QCC*, kas dzīvo Gibraltārā, tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Šis pamats balstīts uz apgalvojumu, ka šie Līguma noteikumi izveido saikni starp Savienības pilsonību un tiesībām balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, jo šādas saiknes esamība nozīmē, ka vienīgi Savienības pilsoņiem var būt šādas tiesības.

60 Vispirms jāatgādina, ka Apvienotā Karaliste Spānijas Karalistes apstrīdētos tiesību aktus pieņēma, lai izpildītu iepriekš minēto Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti.

61 Kā izriet no 2002. gada 18. februāra deklarācijas, Apvienotā Karaliste apņēmās "izdarīt vajadzīgos grozījumus, lai Gibraltāra vēlētājiem ļautu piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās pastāvošā Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabalā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā citiem šī vēlēšanu apgabala vēlētājiem".

62 Ņemot vērā šo deklarāciju, attiecībā uz kuru Spānijas Karaliste nav apstrīdējusi, ka tā atspoguļo noslēgtu vienošanos starp šīm divām dalībvalstīm, un kuru Spānijas Karaliste savā otrajā pamatā uzskata par pārkāptu, Apvienotā Karaliste attiecībā uz Gibraltāru ir pieņēmusi tiesisko regulējumu, tiesībām balsot un kandidēt vēlēšanās paredzot tādus pašus nosacījumus kā Apvienotajā Karalistē piemērojamajā tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi. Vārdi "Gibraltāra vēlētāji" ir saprotami ar atsauci uz jēdzienu "vēlētāji", kā tas ir definēts Apvienotās Karalistes tiesiskajā regulējumā.

63 Ar tās konstitucionālo tradīciju saistītu iemeslu dēļ Apvienotā Karaliste ir izdarījusi izvēli gan attiecībā uz valsts vēlēšanām Apvienotajā Karalistē, gan arī uz vēlēšanām Gibraltāra Likumdevēju palātā piešķirt tiesības balsot un kandidēt tiem *QCC*, kuri atbilst nosacījumiem, parādot īpašo saikni ar teritoriju, kurā tiek organizētas vēlēšanas.

64 Šajā sakarā jāuzsver, ka, ņemot vērā, ka Metjūsai "kā Gibraltāra iedzīvotājai tika atņemta jebkāda iespēja paust savu viedokli, izvēloties Eiropas Parlamenta deputātus", Eiropas Cilvēktiesību tiesa Eiropas Parlamenta vēlēšanu neesamību Gibraltārā atzina par esošu pretrunā ar ECTK Pirmā protokola 3. pantu.

65 Spānijas Karaliste uzskata, ka paplašinot tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, piešķirot tās personām, kurām nav Savienības pilsoņa statusa, tiek pārkāpts EKL 189., 190., 17. un 19. pants. Tomēr EKL 189. un 190. pants tieši un nepārprotami nenorāda, kam piešķiramas tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

66 Attiecībā uz EKL 17. un 19. pantu, kas iekļauti Līguma otrajā daļā par Savienības pilsonību, tikai pēdējā minētā panta 2. punktā īpaši atrunātas tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Taču šajā pantā ir noteikta vienīgi nediskriminācijas pilsonības dēļ principa piemērošana šo tiesību īstenošanā, paredzot, ka ikvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem.

67 EKL 190. panta 4. punktā ietverta atsauce uz šo vēlēšanu procedūru. Tajā precizēts, ka vēlēšanas ir tiešas un vispārējas saskaņā ar vienotu procedūru visās dalībvalstīs vai saskaņā ar visām dalībvalstīm kopīgiem principiem.

68 1976. gada akta 1. pantā paredzēts, ka Eiropas Parlamenta locekļus ievēl, ievērojot proporcionālo vēlēšanu sistēmu, un ka vēlēšanas ir vispārējas, tiešas, brīvas un aizklātas. Saskaņā ar šī akta 2. pantu dalībvalstis, ievērojot konkrēto stāvokli valstī, var izveidot vēlēšanu apgabalus Eiropas Parlamenta vēlēšanām vai citādi sadalīt savu vēlēšanu apgabalu, vispārīgi neietekmējot proporcionālo vēlēšanu sistēmu. Saskaņā ar minētā akta 3. pantu tās var noteikt minimālo ievēlēšanas slieksni.

69 1976. gada akta 8. pantā precizēts, ka, ievērojot šajā aktā ietvertos noteikumus, vēlēšanu procedūru katrā dalībvalstī reglamentē valsts tiesību noteikumi, bet ka šie noteikumi, kuros, ja nepieciešams, var ņemt vērā īpatnības dalībvalstīs, nedrīkst vispārēji ietekmēt proporcionālo vēlēšanu sistēmu.

70 Tomēr nedz EKL 190. pants, nedz 1976. gada akts tiešā un nepārprotamā veidā nenoteic, kam ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Kā tādi šie tiesību noteikumi tādējādi neizslēdz, ka personai, kas nav Savienības pilsonis, tādai kā *QCC*, kas dzīvo Gibraltārā, ir tiesības balsot un kandidēt. Tomēr jāpārbauda, vai, kā uzskata Spānijas Karaliste, pastāv acīmredzama saikne starp Savienības pilsonību un tiesībām balsot un kandidēt vēlēšanās, kas nozīmētu, ka šīs tiesības ir tikai un vienīgi Savienības pilsoņu tiesības.

71 Attiecībā uz Eiropas Parlamentu šajā sakarā no EKL 189. un 190. panta, kuros noteikts, ka Eiropas Parlamentu veido dalībvalstu tautu pārstāvji, nav izdarāms nekāds skaidrs secinājums, jo jēdzienam "tautas", kas nav definēts, var būt dažādas nozīmes gan dažādās dalībvalstīs, gan dažādās Savienības valodās.

72 No Līguma pantiem par Savienības pilsonību nevar izrietēt princips, saskaņā ar kuru Savienības pilsoņi ir vienīgie visu citu Līguma noteikumu tiesību izmantotāji, kas nozīmētu, ka EKL 189. un 190. pants ir piemērojami vienīgi šiem pilsoņiem.

73 Lai arī EKL 17. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Savienības pilsoņiem ir ar Līgumu piešķirtās tiesības un ar to uzliktie pienākumi, jāatzīst, ka Līgums atzīst tiesības, kas nav saistītas nedz ar Savienības pilsonības statusu, nedz pat ar dalībvalsts pilsoņa statusu. Tā, piemēram, EKL 194. un 195. pants noteic, ka tiesības iesniegt sūdzību Eiropas Parlamentā vai tiesības vērsties Ombudā ar sūdzību nav vienīgi Savienības pilsoņu tiesības, bet tās var izmantot "jebkura fiziska persona, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiska persona, kurai ir juridiskā adrese kādā dalībvalstī".

74 Turklāt, lai arī Savienības pilsoņa statusa mērķis ir paredzēts kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas ļauj dalībvalstu pilsoņiem, kas atrodas tādā pašā situācijā, neatkarīgi no to pilsonības un, neskarot šajā sakarā skaidri paredzētos izņēmumus, baudīt tādu pašu tiesisko attieksmi (2001. gada 20. septembra spriedums lietā C-184/99 *Grzelczyk*, *Recueil*, I-6193. lpp., 31. punkts), šis atzinums uzreiz nenozīmē, ka ar Līgumu atzītās tiesības ir vienīgi Savienības pilsoņu tiesības.

75 Šajā sakarā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Kaur* Tiesa, atgādinot Apvienotās Karalistes valdības deklarācijas svarīgumu jautājumā par jēdziena "pilsoņi" definīciju citām Līguma par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos Kopienām līgumslēdzējām, šī sprieduma 24. punktā norāda, ka šī deklarācija attiecībā uz personām ļauj noteikt piemērošanas jomu tiem Kopienu noteikumiem, kuri ietverti minētajā līgumā. Šis teikums, lasot to kontekstā, kurā tas iekļauts, it īpaši kopā ar šī sprieduma 22. punktu, kurā Tiesa precizē, ka ar 1972. gada deklarāciju Apvienotā Karaliste citām līgumslēdzējām ir norādījusi to pilsoņu kategorijas, kas bija uzskatāmi par tās pilsoņiem Kopienu tiesību izpratnē, nosaka to EK līguma noteikumu piemērošanas jomu, kuros izdarīta atsauce uz jēdzienu "pilsonis", tādus kā noteikumi par personu brīvu pārvietošanos, kas bija pamata prāvā, kurā tika pasludināts minētais spriedums, nevis visu Līguma noteikumu piemērošanas jomu, kā uzskata Spānijas Karaliste.

76 EKL 19. panta 2. punktā, uz kuru arī atsaucas Spānijas Karaliste, lai pamatotu savu apgalvojumu, saskaņā ar kuru pastāv saikne starp Savienības pilsonību un tiesībām balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 66. punktā, ir vienīgi noteikta vienlīdzīga attieksme pret Savienības pilsoņiem, kas

dzīvo dalībvalstī, attiecībā uz minētajām tiesībām balsot un kandidēt vēlēšanās. Lai arī šī tiesību norma — tāpat kā EKL 19. panta 1. punkts par Savienības pilsoņu tiesībām balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās — nozīmē, ka dalībvalsts pilsoņiem ir tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās savā valstī, un liek dalībvalstīm atzīt šīs tiesības Savienības pilsoņiem, kas dzīvo to teritorijā, no tā nevar secināt, ka dalībvalsts situācijā, kādā ir Apvienotā Karaliste, tiek kavēta piešķirt tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās noteiktām personām, kurām ar to ir cieša saikne, lai arī tām tomēr nav ne šīs valsts, ne citas dalībvalsts pilsoņa statusa.

77 Turklāt, tā kā katrā dalībvalstī ievēlējamo pārstāvju skaits ir noteikts EKL 190. panta 2. punktā un tā kā šobrīd saskaņā ar Kopienu tiesībām Eiropas Parlamenta vēlēšanas tiek organizētas katrā dalībvalstī attiecībā uz šajā valstī ievēlējamajiem pārstāvjiem, kādas dalībvalsts lēmums šajās vēlēšanās paplašināt balsstiesības, piešķirot tās citām personām, kas nav tās pilsoņi vai kas nav Savienības pilsoņi, kuri dzīvo tās teritorijā, ietekmē vienīgi šajā dalībvalstī ievēlēto pārstāvju izvēli, bet neietekmē nedz citās dalībvalstīs ievēlēto pārstāvju izvēli, nedz skaitu.

78 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka šobrīd saskaņā ar Kopienu tiesībām to personu noteikšana, kurām ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ir katras dalībvalsts kompetencē, ievērojot Kopienu tiesības, un ka EKL 189., 190., 17. un 19. pants neaizliedz dalībvalstīm piešķirt šīs balsstiesības un tiesības kandidēt noteiktām personām, kurām ir ciešas saiknes ar tām un kuras nav to pilsoņi vai Savienības pilsoņi, kas dzīvo to teritorijā.

79 Ar konstitucionālo tradīciju saistītu iemeslu dēļ Apvienotā Karaliste ir izvēlējusies piešķirt tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās tiem *QCC*, kuri atbilst nosacījumiem,

parādot īpašu saikni ar teritoriju, kurā tiek organizētas vēlēšanas. Tā kā Kopienu līgumos nav ietverti noteikumi, kas tieši un nepārprotami norāda to personu loku, kurām ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, nešķiet, ka Apvienotās Karalistes izvēle šī parlamenta vēlēšanām, kas tiek organizētas Gibraltārā, pārņemt tiesību balsot un kandidēt vēlēšanās nosacījumus, kuri paredzēti tās tiesību aktos gan attiecībā uz valsts vēlēšanām Apvienotajā Karalistē, gan attiecībā uz Gibraltāra Likumdevēju palātas vēlēšanām, būtu pretrunā ar Kopienu tiesībām.

80 Visu šo iemeslu dēļ jāatzīst, ka Spānijas Karaliste nav pierādījusi, ka Apvienotā Karaliste, pieņemot *EPRA 2003*, kurā attiecībā uz Gibraltāru paredzēts, ka tiem *QCC*, kuri dzīvo šajā teritorijā un kuriem nav Kopienu pilsoņa statusa, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ir pārkāpusi EKL 189., 190., 17. un 19. pantu. Tādējādi pirmais pamats nav pamatots.

Par otro pamatu saistībā ar 1976. gada akta un Apvienotās Karalistes valdības tās 2002. gada 18. februāra deklarācijā uzņemto saistību pārkāpumu

81 Spānijas Karaliste uzskata, ka Apvienotā Karaliste, neaprobežojoties ar to, ka ar *EPRA 2003* Gibraltārā dzīvojošie vēlētāji, kuriem saskaņā ar 1982. gada deklarāciju ir Apvienotās Karalistes pilsonība, tiek iekļauti Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabalā, bet paredzot iekļaut Gibraltāra teritoriju kādā Anglijā vai Velsā pastāvošā vēlēšanu apgabalā, ir pārkāpusi 1976. gada akta I pielikumu un tās 2002. gada 18. februāra deklarāciju.

82 Spānijas Karaliste atgādina Utrehtas līguma X pantā noteikto Gibraltāra statusu un it īpaši šī panta pēdējā teikumā Spānijas Karalistei atzītās priekšrocību tiesības.

Spānijas Karaliste precizē, ka 1830. gadā Apvienotā Karaliste paaugstināja Gibraltāru par *Crown colony* (Karalistes kolonija) un ka Apvienoto Nāciju Organizācijas izveidošanas laikā 1946. gadā Gibraltārs tika apzīmēts kā "teritorija, kurai nav savas pārvaldes", Apvienoto Nāciju Organizācijas statūtu XI nodaļas izpratnē. Turklāt Spānijas Karaliste atgādina starp to un Apvienoto Karalisti notiekošās sarunas jautājumā par Gibraltāra dekolonizāciju.

83 Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās Asamblejas pieņemto 1970. gada 24. oktobra rezolūciju Nr. 2625 (XXV) kolonijas teritorijai ir jābūt atsevišķam un atšķirīgam statusam no tās valsts teritorijas, kas to pārvalda. 1976. gada akta I pielikumā atspoguļota šī principa piemērošana. Taču Spānijas Karaliste uzskata, ka ar *EPRA 2003* pārkāpts Gibraltāra starptautiskais statuss un 1976. gada akta I pielikums, jo tajā ir ietverts tiesiskais regulējums attiecībā uz Gibraltāra teritoriju. Kā tiesas sēdē izskaidroja Spānijas Karalistes pārstāvis, Gibraltārā ir koloniāls stāvoklis un atsevišķa vēlēšanu apgabala atzīšana ir ceļš uz neatkarību, kas būs pretrunā ar starptautiskajiem tiesību noteikumiem, kuros reglamentēta šī kolonija.

84 Spānijas Karaliste uzskata — lai arī *EPRA 2003* 9. pants nav uzreiz uzskatāms par esošu pretrunā ar 1976. gada akta I pielikumu tāpēc, ka tajā paredzēts Gibraltāru iekļaut kādā Anglijas vai Velsas vēlēšanu apgabalā, to pašu nevar teikt par pārējiem šī tiesiskā regulējuma noteikumiem, kuros tikai un vienīgi veiktas atsauces uz Gibraltāru. Tā 14. pantā ir paredzēts turēt vēlētāju reģistru Gibraltārā, par kuru atbildīgs ir Gibraltāra Likumdevēju palātas sekretārs, nevis Apvienotās Karalistes pārstāvis. Tāpat tiesības tikt iekļautam Gibraltāra reģistrā tiek noteiktas attiecībā uz Gibraltāra teritoriju, un Gibraltārā ir paredzētas tiesības balsot. Gibraltāra vietējām tiesām ir kompetence izskatīt strīdus vēlēšanu jomā. Visbeidzot, *EPRA 2003* 28. panta 2. punktā ir noteikta tā teritoriālās piemērošanas joma, proti, Apvienotā Karaliste un Gibraltārs. Tādējādi ir veikta noteikumu par Eiropas Parlamenta vēlēšanām teritoriāla piemērošana, kamēr uz Gibraltāru 1976. gada akts neattiecas.

85 Ņemot vērā *EPRA 2003* nesaderību ar 1976. gada akta I pielikumu, Spānijas Karaliste uzskata, ka Apvienotā Karaliste ir pārkāpusi pati savu 2002. gada 18. februāra deklarāciju — kas ir vienpusēja deklarācija, kura šai dalībvalstij rada no starptautiskajām tiesībām izrietošu pienākumu pret Spānijas Karalisti —, kurā Apvienotā Karaliste, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti, uzņēmās izdarīt vajadzīgos grozījumus, lai ļautu Gibraltāra elektorātam balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās kā vienībai, kura iekļauta Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabalā saskaņā ar Kopienu tiesībām. Spānijas Karaliste uzskata, ka pietiktu, ja Apvienotā Karaliste būtu iekļāvusi Gibraltāra elektorātu kādā Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabalā, neatsaucoties uz Gibraltāra teritoriju.

86 Apvienotā Karaliste, kuru atbalsta Komisija, atgādina, ka 1976. gada akta I pielikums ir jāinterpretē, pēc iespējas ņemot vērā un ievērojot pamattiesības, it īpaši ECTK Pirmā protokola 3. pantā atzītās tiesības piedalīties vēlēšanās, kā tās ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti. Apvienotā Karaliste, lai izpildītu tai saskaņā ar ECTK uzlikto pienākumu, kā tas izklāstīts šajā spriedumā, un, ņemot vērā Spānijas Karalistes izteikto atteikumu atcelt 1976. gada akta I pielikumu, ar 2002. gada 18. februāra deklarāciju uzņēmās nodrošināt, ka tiks izdarīti vajadzīgie grozījumi, lai Gibraltāra vēlētājiem ļautu balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās ar tādiem pašiem nosacījumiem kā Apvienotajā Karalistē pastāvošā vēlēšanu apgabala vēlētājiem.

87 Apvienotā Karaliste uzskata, ka tā nav pārkāpusi savas saistības. Gibraltārs tika iekļauts Anglijas dienvidrietumu vēlēšanu apgabalā saskaņā ar vēlēšanu komisijas ieteikumu pēc publiskas apspriedes. Nosacījumi, kuriem jāatbilst, lai būtu par vēlētāju, ir tādi paši, kādus paredz Apvienotās Karalistes vēlēšanu likums, proti, pilsonības, dzīvesvietas un esamības vēlēšanu reģistrā nosacījumi. Šie nosacījumi vienkārši tika pielāgoti *mutatis mutandis* Gibraltāra vēlētājiem.

88 Saskaņā ar Apvienotās Karalistes teikto izmantotā metode attiecībā uz to, ka ir izdarīta atsauce uz Gibraltāra teritoriju, it īpaši attiecībā uz vēlētāja dzīvesvietu, ir neatņemama Apvienotās Karalistes vēlēšanu sistēmas sastāvdaļa un tās mērķis nav uzskatīt Gibraltāru par daļu no Apvienotās Karalistes. Jautājumā par vēlēšanām vai vēlēšanu reģistru Apvienotā Karaliste atzīmē, ka to norises vai atrašanās Gibraltārā mērķis ir ļaut Gibraltāra vēlētājiem izmantot savas tiesības ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pārējiem Anglijas dienvidrietumu vēlēšanu apgabala vēlētājiem, proti, netālu no to dzīvesvietas.

89 Komisija, visbeidzot, norāda, ka Gibraltāra iestādēm atstātā rīcības brīvība ir neliela un ka *EPRA 2003* paredzētas garantijas, kas nodrošina pietiekamu Apvienotās Karalistes iestāžu veikto kontroli.

Tiesas vērtējums

90 Kā tas ir atgādināts šī sprieduma 60. punktā, Apvienotā Karaliste Spānijas Karalistes apstrīdētos tiesību aktus ir pieņēmusi, lai izpildītu iepriekš minēto Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti. Spānijas Karaliste šajā sakarā neapstrīd, ka Apvienotajai Karalistei, neskatoties uz 1976. gada akta I pielikuma atstāšanu spēkā, bija jāievēro šis pienākums. Turklāt, kā tas ir norādīts šī sprieduma 62. punktā, Spānijas Karaliste neapstrīd, ka Apvienotās Karalistes 2002. gada 18. februāra deklarācija atspoguļo šo abu dalībvalstu vienošanos par nosacījumiem, kādos Apvienotajai Karalistei ir jāizpilda spriedums lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti. Tāpat, kā tas izriet no šī sprieduma 13. punkta, Padome un Komisija ir pieņēmusi zināšanai minēto deklarāciju.

91 Šajā deklarācijā Apvienotā Karaliste ir uzņēmusies "izdarīt vajadzīgos grozījumus, lai ļautu Gibraltāra vēlētājiem piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās pastāvošā Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabalā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pārējiem šī vēlēšanu apgabala vēlētājiem".

92 Kā pareizi norādījusi Apvienotā Karaliste un Komisija, vārdi "ar tādiem pašiem nosacījumiem" nav saprotami tādējādi, ka, neveicot pielāgošanu, Apvienotās Karalistes tiesiskais regulējums ir piemērojams Gibraltāra vēlētājiem, pielīdzinot tos tā Apvienotās Karalistes vēlēšanu apgabala vēlētājiem, kurā tie iekļauti. Šāda iespēja faktiski nozīmētu, ka tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās tiek noteiktas attiecībā uz Apvienotās Karalistes teritoriju, ka vēlētāji dodas uz Apvienoto Karalisti, lai vērstos vēlēšanu reģistrā, balso Apvienotajā Karalistē vai pa pastu un uzsāk tiesvedību vēlēšanu jomā Apvienotās Karalistes tiesās.

93 Gluži pretēji — tāpēc, lai ievērotu prasību, kas izriet no šiem "tādiem pašiem nosacījumiem", Apvienotā Karaliste ir ieviesusi savu tiesisko regulējumu Gibraltārā un to pielāgojusi *mutatis mutandis* šai teritorijai. Tādējādi Gibraltāra vēlētājs atrodas tādā pašā situācijā, kādā atrodas Apvienotās Karalistes vēlētājs, un tam nav jāsaskaras ar sarežģījumiem, kas saistīti ar Gibraltāra statusu, kurš tam neļauj izmantot šīs tiesības balsot vai attur to darīt.

94 Šādos apstākļos jāatgādina, ka līgumslēdzējām valstīm, kā tas izriet no iepriekš minētā sprieduma lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti 63. punkta, ir plaša rīcības brīvība, paredzot nosacījumus tiesībām balsot. Tomēr šie nosacījumi nevar nonivelēt šīs tiesības tiktāl, ka tiktu aizskarta pati to būtība un tām tiktu atņemta to efektivitāte. Šiem nosacījumiem ir jābūt leģitīmam mērķim, un izmantotajiem līdzekļiem ir jābūt samērīgiem (skat. arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1987. gada 2. marta spriedumu lietā *Mathieu-Mohin* un *Clerfayt* pret Beļģiju, A sērija, Nr. 113, 52. punkts, un 2004. gada 19. oktobra spriedumu lietā *Melnitchenko* pret Ukrainu, *Recueil des arrêts et décisions* 2004-X, 54. punkts).

95 Ņemot vērā šo Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru un to, ka šī tiesa Eiropas Parlamenta vēlēšanu neorganizēšanu Gibraltārā ir atzinusi par esošu pretrunā ar ECTK Pirmā protokola 3. pantu, jo ar to "prasītājai kā Gibraltāra iedzīvotājai" bija

atņemta jebkāda iespēja paust savu viedokli, izvēloties Eiropas Parlamenta deputātus, Apvienotajai Karalistei nevar pārmest, ka tā ir pieņēmusi tiesisko regulējumu, kas vajadzīgs, lai organizētu šādas vēlēšanas ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi *mutatis mutandis* ir paredzēti Apvienotajā Karalistē piemērojamajā tiesiskajā regulējumā.

96 Apvienotās Karalistes tiesiskā regulējuma pārņemšana *mutatis mutandis* Gibraltāra teritorijā, kā tas izriet no iepriekš minētā sprieduma lietā *Matthews* pret Apvienoto Karalisti 59. punkta, ir jo mazāk apstrīdama tāpēc, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa Gibraltāra statusā nav norādījusi ne uz ko tādu, kas atklātu vietējās prasības, kuras saskaņā ar ECTK 56. panta 3. punktu ir jāņem vērā šīs konvencijas piemērošanai teritorijā, kuras starptautiskās attiecības nodrošina līgumslēdzējvalsts.

97 Ņemot vērā visus šos iemeslus, jāatzīst, ka Spānijas Karalistes otrais pamats arī nav pamatots.

Par tiesāšanās izdevumiem

98 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Apvienotā Karaliste ir prasījusi

piespriest Spānijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Spānijas Karalistei spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Spānijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar šī paša panta 4. punkta pirmo daļu Komisija, kas iestājās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nosprież:

1) prasību noraidīt;

2) Spānijas Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus;

3) Eiropas Kopienu Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

[Paraksti]